

Apno vleče vlago na se in tako se že prvi in poglavitni pogoj gnijjenja in nadaljnega okuženja odtegne. Apneni prah, z katerim se krompir potrosi, bolne glivice, ki na površju krompirjevem sedé, zamori. Apneni kosi se morejo spomladi ko gnojilo na njivi porabiti. Druga sredstva gnijjenje zabraniti je žveplo. Brž ko se je krompir izpotil in začel suh postajati se v kleti ali drugi shrambi, v kateri se krompir hranuje, mala skledica navadnega žvepla zažge, da žvepleni slap na krompir deluje. Če se more žveplo požgati pod krompirjevim kupom, pod tako imenovanim rošem, ki je v krompirjevih kletih velike koristi, da krompir ne leži na vlažni zemlji, ampak na suhem lesenem podu, je še boljše. V manjših oddelkih se more krompir v jerbasih, jerbas za jerbasom žvepliti. Krompir se v jerbas nabaše in pod jerbasom žveplo zapali tako, da žvepleni slap skozi krompir vleče. Na vsak teh načinov se gujilobne glivice zamore in tako daljno okuženje zabrani. Posebno dobro je tako ravnanje pri krompirju za seme, ker če kmetu krompir za seme zmanjka, mu je to huda zadrega.

Kako velja posušeno sadje hranjevati.

M. Vse novo posušeno sadje, jabelka, gruške, slive itd. se mora 4—6 dni na zraku v kakem prozračnem in suhem prostoru na tanko raztrošeno ležati pustiti in se še na zraku sušiti. Basati in za odpošiljatev v žaklje ali zaboje vlagati se sme o lepem vremenu, ali pa v suhem, zavečenem prostoru, ker sicer sladkor, ki je v suhem sadju, vlago na se potegne in vse sadje se spridi. Vsaka sadna sorta, od ktere se je kaj več posušilo, se mora posebej ločena od drugih sort hranjevati, ker se različne sorte tudi različno kubajo in na drugi strani tako mešanje različnih sort posušenega sadja, ki se navlašč med seboj pomešajo, da se tako vse skup vzboljša, nemogoče naredi.

Posušeno sadje se mora varovati praba, miši, posebno pa dvojenoznih neopravičenih sladkosnedežev. Če se suho sadje v odprtih sodih na subih, prozračnih podstrešjih hranuje, ali tu v kupe nasuto leži, se mora večkrat premetati in premešati. Le v popolnoma subih in nesmradnih prostorih se da sušeno sadje več let hranjevati v popolnoma dobrem stanu. Najbolj služi v ta namen glinasta posoda, ki pa ne sme položena biti. Tudi v žakljih, ki so na subih, prozračnih prostorih obešeni, se da tako sadje leta in leta dobro ohraniti. Tako imenovani kavini žaklji, ki so iz prav debelih vrpev tkani, in ki dajo zraku od vseh strani prosto in lahko v se stopiti, so za hranjevanje suhega sadja najbolj primerni. Tudi veliki leseni zaboji z prevrtanimi stranmi prav dobro služijo.

M. Pečke sadunosnih dreves je zdaj čas rabiti. Kdor si hoče raznovrstnih divjakov sadunosnih dreves sam zarediti, naj si zdaj ko se vsakojako sadje vživa in tolče, nabira marljivo pečke in koščice. Shranjujejo naj se do posejave ne na

solncu pa tudi ne na vložnem kraju, da ne splesnijo. Posejejo se sadne peške najbolj še zdaj jesen posebno gruške in vse koščasto sadje, češnje, slive, breskve itd. ker le tako gre pričakovati, da že prihodnjo spomlad poženo. Zato je treba gredice za posejatev že zdaj pripraviti, globoko prekopati, pa ne z črstim gnojem pognojiti. Najbolje kaže peške posejati meseca novembra, predno zemlja zmrzne.

M. Kako ravnati z sodi, ki imajo po jesih duh in okus. Taki sodi se morajo, da potem zopet novo vino v nje priti sme, z sodo in vrelo vodo podkuhati. Pet deka sode na 1 hektoliter. Potem se morajo z mrzlo čisto vodo, v kateri je zopet nekaj sode, naliti in teden dni tako ležati pustiti. Slednjič se še jedenkrat z vročo vrelo vodo pa brez sode podkuhaje in poplahnejo. Žgana soda je še boljše ko navadna.

M. Pomoček, da razni glodavci sadnih dreves ne oglođajo. Saje, kakoršne se v pečeh in dimnikih nahajajo, imajo nek zopern duh in kisel lesen okus, ki se ga mrčesje in glodavci ogibajo. Tudi zajci se ne lotijo dreves, ki so z mlekom, v katero so se prej saje pomešale, dobro pomažejo. Ako se prst nekoliko okoli debla odgrebe in tla z sajami potrosijo so tako tudi drevesne korenine poškodovanja obvarovane.

Sejmovi na Štajerskem. 15. okt. Planina, Loče, sv. Križ pri Slatini, Rače, sv. Lenart pri Turjaku; 16. okt. Verače; 17. okt. Pristova; 18. okt. Podsreda, Terbovlje, Vojnik, Mozirje; 19. okt. Videm.

Sejmovi na Koroškem. 13. okt. Wolfsberg; 14. okt. Africa, Kotiče, Doberlaves; 16. okt. Pontabel, Terbiž; 18. okt. Milstadt; 21. okt. Gmind, Kotariče.

Dopisi.

Iz Gradca. (Glas slov. poslanca o načrtu nove postave za nadzorovanje šol.) Najznameniteje, kar je do sedaj poročila vredno, je načrt postave o šolskem nadzorstvu, ki ga je vlada predložila; ako ta načrt obvelja, zgubi ljudstvo ves upliv na šolstvo. Njegovi zastopniki nebi mogli potem nikjer, ne v krajnem ne v okrajnem šolskem svetu nič več odločiti, ker so povsod vmanjšino potisnjeni. Za nas Slovence pa bi ta postava še posebno bila občutljiva, ker so nam potem vse poti in najmanjše luknjice zadelane, po katerih bi glas naših pravičnih terjatev do veljave predreti mogel. V krajni šolski svet bi občine največ tri ude voliti smele, drugi ostanejo, kakor poprej. Ali kar še je posebno važno je to, da so tudi ti 3 od ljudstva prosto izvoljeni zastopniki disciplinarni kazni do 100 gld., ako svoje dolžnosti ne izpolnijo, podvrženi. Tudi zna se zgoditi, da okrajni šolski svet krajni svet razpusti in

potem na stroške krivca drugi organ začasno na to mesto pokliče, dokler ni izvoljen novi svet. Najhuje bi bilo za načelnika kraj. šol. sveta, ako bi se okrajnemu glavarju zameril. Obseg okrajnega šolskega sveta bode za prihodnje po okrajnih glavarstvih okrožen, okrajni zastopi volijo samo po enega zastopnika v okrajni šolski svet, drugi ostanejo. Tedaj so tudi tukaj v manjšini. O naučnem načrtu in jeziku nima ne krajni ne okrajni šolski svet ničesar več spregovoriti. Okrajni šolski svet bi dobil ime ces. kralj. tedaj novo kolo državne gospodke v deželi nad krajnimi sveti!! Udje krajnega in okrajnega šolskega sveta položijo v roke c. k. glavarja obljubo izpolnovanja svojih dolžnosti in za molčanje, kar se v zborih godi, v javnost toraj ne bi imelo nič več priti. To so novosti rečenega načrta, kateri je izroččen šolskemu odseku za poročilo. Čuden je §. 31. V njem je nadzorovanje verskega poduka izročeno okrajnim šolskim inšpektorjem, tedaj svetnim možem. Radovedni smo, kaj bodeta naša preč. škofa k temu rekla? Marsikateri svetni inšpektor je, ki ima o sv. veri misli in besede, katerih bi težko kovi škof odobral; in takim bi se naj nadzorovanje verskega, pri nas katoliško-krščanskega, nauka izročilo!? V drugem ostane pri starem. Za nas Slovence so znameniti predlogi o reguliranju Drave, Pesnice, Save in Mure. Naenkrat hočejo „šparati“ in menda ne bodo dosti dovolili.

Iz Pohorja. (Želje pohorskih volilcev). Volilci občine Krecenbah in Rotenberg pri sv. Lovrencu v puščavi in predstojnik v Kumenu, namreč g. Jakob Oswald, g. Anton Planinšič in g. Martin Korman, so na predvečer volitve 12. sept. slovenskemu kandidatu g. dr. Radaju izročiti dali pismo, v katerem prosijo, naj bi se izvoljeni poslanec potegoval posebno za 7 reči: 1. naj bi se vojaška postava preuredila, ki veleva kmetu v 24 urah oditi k vojakom, to je tako naglo, da kmet ne more zanesljivega človeka na svoje mesto postaviti; 2. naj se spremeni domovinska postava, ker si zdaj ljudje nove domovine prislužiti ne morejo; večidel grejo močni ljudje služiti v mesta in fabrike, ostareli in bolehnji pa pridejo nazaj, da jih mora občina oskrbovati; kateri si kaj prihranijo, teh le malo pride domov; 3. naj se osnuje zopet postava zoper oderube, da ne bo jemal obresti vsak, kolikor bi hotel, kmetom vsled odrtije rastejo dolгови, kakor gobe; 4. naj se preuredi šolska postava; planinski kmet plačuje enako z mestjanom in tržanom šolske stroške, otrok pa ne more enako v šolo pošiljati, ker imajo nekateri po 2 uri v šolo, kvartirja pa zaradi pomanjkanja ne more v trgu najeti; 5. naj se odpravi postava o legaliziranju; včasih zavolj prav male reči moramo daleč k notarju iti in znanee seboj jemati in jih še dobro plačevati, da grejo z nami za priče; 6. naj se odpravi svoboda ženitovanja, ki je močno na kvar občinam, ker se pogosto celó berači ženijo; 7. naj se ustavi obdačevanje naših žag;

kajti žage so nam to, kar poljskemu kmeta mlatilnice, od katerih ni treba davka plačevati! G. dr. Radaaj je možem odgovoril pismeno tako: „česarvo volilci teh 3 občin svojega glasa niso meni dali, hočem vendar kot izvoljeni deželni poslanec za ta okraj na vse točke odgovor dati: Postave: vojaška, domovinska, zastran odrtije in legaliziranja so od državnega zbora na Dunaju sklenjene in le državni zbor ima pravico, jih preurediti. Deželni zbor ima le pravico, predlog staviti na državni zbor, da bi se te postave v Vašem smislu popravile, in ta predlog bodem jaz prav rad storil ali podpisal in na vso moč podpiral. Šolska postava, dača za žage in svobodna ženitev pripadajo pa deželnemu zboru in svoje mnenje v teh zadevah sem že v volilnem oklicu naznanil. Jaz sem dozda, in se bodem zauaprej poganjal za odpravo 8letne šolske dolžnosti, za znižanje dače, in za opetni predpis gosposkinega ali občinega privoljenja v ženitovanje nemaničev. Veselilo me bo, ako mi Vi gospod župan še večkrat želje svoje občine naznanite; jaz se bodem vsigdar prizadeval, se za vse v deželnem zboru potegovati, kar je naši deželi, in naši ljubi domovini na korist. Z odličnim spoštovanjem Vaš dr. Radaaj!“

Iz Sarajeva. (Naš res. reg. 47. Hartung) se je v 3 bitkah slavno skazal, namreč pred Maglajem, Žepcami in Sarajevim. Zavolj junaštva pri prvi bitki dobili so sreberne svetinje I. vrste sledeči junaki: namestniki oficirjev, fñhrerji, korporali, gefreiterji in vojaki: Alojz Švarobauer, Matija Kocpek, Franc Dornik, Alojz Adobati, Andrej Vraz, potem sreberno svetinjo II. vrste: Karol Beker, Jakob Ritonja, Franc Hübel, Janez Stahel, Janez Balazič, Karol Pustek, Mateuž Mesiček, Vilhelm Koričič, Friderik Mohor, Anton Krašič, Haberšek, Anton Škorjanec, Anton Jakše in Martin Mohorčič. Vsled bitke pri Žepcah odlikovani so z sreberno svetinjo I. vrste: Janez Zelenko, z sreberno svetinjo II. vrste: Martin Zdolšek, Anton Kostajnshek, Jakob Krampergar, Ignac Lerman, Ludvik Luj, Franc Čeh, Filip Hofer, Jožef Župane, Franc Perger, Henrik Karničnik, Janez Oehm (iz Maribora). Vsled boja pred Sarajevim pa so odlikovani z sreberno svetinjo I. vrste: Herman Kerše, Jožef Krajnc, z sreberno svetinjo II. vrste Filip Walter, Jožef Kolar, Viktor Lakič in Lenart Voger. Slava in hvala vsem, ki so se tako junaški borili za osvobodjenje kristijanov izpod jarma divjih Turčinov!

Iz Šaleške doline. Prihodnjo nedeljo bodo Velenjski veljaki napravili tombolo s plesom v dvoranah g. Josipa Raka, vrlega narodnjaka, na korist ranjencem v Bosni in Hercegovini. Priprave so velikanske in obečujejo prav obilo odlične gospode. Marsikdo ptujcev bo pri tej priliki novi altar s statuo Matere božje s sinom na naročju, jako lepo podobo na sredi trga, ki jo je g. Justin na lastne stroške postaviti dal, prvič videl in občudoval. Prav tako bo marsikateriga žalostna no-

vica zadela: Gospod Josip Jerič in g. Mihael Jezernik sta umrla. Oba vrla mladeniča. Velenje ju jako pogreša. Bodi jima zemljica lahka!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Naši poslanci v Gradcu pa tudi nemški konservativci so prav marljivi in delajo nemškim liberalcem precej zadreg. Gosp. Kukovec je tirjal, naj bi vlada pri slovenskih Štajercih poskrbela za slovenske šolske knjige; g. Snideršič se je pritožil, zakaj se strogo dače iztirjavajo od posestnikov, ki so morali oditi na boj v Bosno, kar je deželnega namestnika barona Kūbecka očividno izmemirilo; g. dr. Dominkuš je zahteval postavne pomoči zoper goljufno ravnanje pri izposojevanju, potem zoper pokončevanje posestev po zadolženih posestnikih na škodo upnikom in naposled zoper posilno legaliziranje; zoper legaliziranje je tudi konservativni poslanec gosp. Wöhr stavil predlog, poslanec Knafel se je potegnil za železnico Sisek-Noví; mariborski Pfriemer in knez Alojz Liechtenstein sta tirjala postavbo zoper oderuhe, g. Snideršič se je potegnil za nastavljenje žandarjev v Planini, knez Alfred Liechtenstein pa za pomnoženje poslancev tako, da bodo kmeti dobili toliko poslancev, kolikor jim po njihovem številu in znesku davkov po pravici gre. Gosp. Karlon je pa svoj nasvet, naj se cesarju v posebnem pismu razložijo želje in pritožbe Štajercev, tako dobro zagovarjal, da je večina sklenola tako pismo sestaviti; izmed poslancev iz Spod. Štajerja so pa nasproti bili: dr. Duhač, Nekerman, Pauer itd. Ti gospodje so toraj strašno zadovoljni z tem, kako se jihovim volilecem godi, in nimajo ali ne vedó, kaj bi cesarju povedali! Karlonov predlog o nedeljskih šolah so pa liberalci hipoma vrgli pod klop, tako jih je razjezil, tudi o znižanju 8letnega obiskovanja malih šol bo težko dal kaj seboj govoriti nemški liberalci. Volitve g. Radaja in Fluherja še tudi nečejo odobriti. Po drugih deželnih zborih se jednako marljivo dela. Najvažniši bil je govor dr. Riegerja v Pragi za pismo do cesarja, naj bi ta sklicali novih ministrov, z katerimi bi se dalo za pomirenje narodov, zlasti českega, pogajati. Jegov predlog bil sprejet in v ta namen odbran poseben odbor. Sicer pa so cesar sedanje ministre že odpustili. Hvala Bogu! Jednako je tudi ogersko ministerstvo Tiszajevo dobilo odpust. Sedaj pridejo novi ljudje, dal Bog na korist in čast Avstriji. Na Kranjskem je dr. Bleiweiss nasvetoval pismo do cesarja, v katerem se hvala izreka za osvobodjenje turških kristijanov, in želja, naj bi se vsi Slovenci združili v eno upravno skupino; predlog dr. Bleiweissov bil je od nemčurjev zavržen in potem volitev nemškutarskega g. Hočevarja, kateremu se je dokazalo nakupovanje glasov, brez vse sramežljivosti potrjena. Zastran Bosne se je osnovala na Dunaju posebna komisija, ki bo vladovanje v imenu ce-

sarja vodila, dokler se ne bo konečno odločilo, kaj bo z Bosno in Hercegovino!

Vnanje države. Angleži so lani Turkom pomagali z oficirji proti Rusom, sedaj pa bitijo ruski oficirji v Afganistan in se bodo proti Angležem vojskovali kot prostovoljci Šir-Alijevi. General Skobeljev se je začel od Marmorskega morja pomikati nazaj, toda divji Turki so takoj prihruli in okoli 100 kristijanov ubili; vsled tega so Rusi tamošnje kraje zopet zaseli in Turke polovili in postreljali. Nemški freimaureciji so liberalcem ukazali, naj vse storijo, kar bo Bismark hotel; vsled tega je ta pogajanje z papežem ustavil in zopet začel katoličane preganjati. Na Italijanskem bil je hud potres, stolna cerkva v Spoletu je močno poškodovana. Francoski mestni župán v Lionu je šole obiskoval in očitno hujskal zoper mešnike: rekel je, da ni Boga in se ga torej ni bati, tudi bodo vsi mešniki izgnani in tako konec veri storjen. V Jamajki v Ameriki so se delaveci, zamorci, spuntali in mnogo belih ljudi ubili. — Birmanski kralj, ki je kristijane večkrat hudo preganjal, je umrl. — Turški sultan je Črnogorcem pustil Kolašin, zoper Avstrijo pa razposlal do vseh velevlad pismo, v katerem ugovarja zoper zasedenje Bosne in Hercegovine, nam očita, da so naši vojaki grozovitni, in tirja, naj se marširanje naše vojske takoj vstavi. Turška ošabnost!

Bosna in Hercegovina. Glasoviti divjak Hadži-Loja bil je ulovljen in čaka obsodbe. Dne 3. okt. so naši vojaki zaseli Gorazdo in Čajnico, 4. okt. Višegrad, 5. okt. Konjico, malo prej tudi Srebrenico, Turki so povsod pobegnili, nikder se niso našim v bran postavili, kristijani pa so še trdno za njimi streljali, kder so orožje imeli. Po pravici je torej general Filipovič za god svitlemu cesarju čestital in telegrafiral, da je vsa Bosna in Hercegovina v cesarski oblasti, kristijani 400letnega turškega jarma rešeni. Hvala Bogu, slava svitlemu cesarju in jegovej junaškeji vojski! Tu pa tam še se po planinah potikajo turški vstaši in napadajo naše, kder morejo. Do take praske je prišlo 6. in 7. okt. pri Peči blizu Ključa: 71. reg., 76. reg., 48. reg. potem 1. in 12. bataljon lovcev so bili zapleteni v hud boj. Turki so bili tepeni in razpršeni, a naših je mnogo palo. Mrtvi so komandant 76. reg. in še 3 oficirji, ranjenih je 5 oficirjev, mrtvih in ranjenih vojakov je pa 160—180 mož.

Za poduk in kratek čas.

Zasedenje Hercegovine.

II. Preden nadaljujemo pripovedovati, kaj se je godilo po zasedenju Mostara 5. avg. hočemo čestitim bralcem „Slov. Gosp.“ priobčiti pismo stotnika 19. kompanije 69. reg. Jelačić, pri katerem služijo sami velikansko visoki in močni Slovani iz Hrvatsko-dalmatinske granice. Pismo nam prav živo popisuje, kako je omenjeni stotnik skoro sam